

Lieta C-237/20**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2020. gada 5. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 29. maijs

Kasācijas sūdzības iesniedzēja:

Federatie Nederlandse Vakbeweging

Atbildētājas kasācijas tiesvedībā:

Heiploeg Seafood International BV

Heitrans International BV

Pamatlietas priekšmets

Saskaņā ar valsts tiesību aktu, ar ko ir transponēts Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkts, tiesības un pienākumi, kas darba devējam izriet no darba līguma, bankrotējuša uzņēmuma īpašumtiesību nodošanas gadījumā automātiski nepāriet uz īpašumtiesību saņēmēju. Pamatlietā strīds ir par to, vai šī atkāpe ir spēkā arī tad, ja par maksātnespējīgu atzīta uzņēmuma īpašumtiesību nodošana ir sagatavota jau pirms bankrota pasludināšanas tā dēvētā “pre-pack” darījuma laikā (par “pre-pack” jēdzienu skat. 2. un 3. punktu).

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam attiecas uz bankrota sagatavošanu *pre-pack* darījumā. Eiropas Savienības Tiesa apstākļos, kas bija 2017. gada 22. jūnija sprieduma *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. (C-126/16, EU:C:2017:489) pamatā, nosprieda, ka Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzētā atkāpe nav piemērojama *pre-pack* gadījumā. Ir jānoskaidro,

vai šīs lietas apstākļos situācija ir atšķirīga un vai šī tiesību norma tomēr ir piemērojama.

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Direktīvas 2001/23/EK 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nosacījums, saskaņā ar kuru “bankrota procedūra vai citas maksātnespējas procedūras, kas sāktas nolūkā veikt [...] personas [, kas nodod īpašumtiesības,] aktīvu realizāciju”, ir izpildīts, ja:
 - i) personas, kas nodod īpašumtiesības, bankrots ir neizbēgams un tādējādi tā faktiski ir maksātnespējīga,
 - ii) saskaņā ar Nīderlandes tiesībām bankrota procedūras mērķis, realizējot parādnieka mantu, ir gūt maksimāli iespējamus ieņēmumus kreditoru kopumam, un
 - iii) tā dēvētajā *pre-pack* darījumā uzņēmuma (tā daļas) īpašumtiesību nodošana tiek sagatavota pirms bankrota pasludināšanas un veikta tikai pēc bankrota pasludināšanas, turklāt
 - iv) tiesas ieceltais plānotais maksātnespējas administrators ievēro kreditoru kopuma intereses un sociālās intereses, piemēram, interesi saglabāt darba vietas, kas ir jāuzrauga jau tiesas ieceltajam plānotajam bankrota lietu tiesnesim,
 - v) *pre-pack* mērķis ir turpmākajā bankrota procedūrā ļaut likvidācijai noritēt tā, ka tiek pārdots personas, kas nodod īpašumtiesības, mantā ietilpstošais *going-concern* uzņēmums (vai tā daļa), tādējādi gūstot maksimāli iespējamus ieņēmumus kreditoru kopumam un pēc iespējas saglabājot darba vietas, un
 - vi) procedūras kārtība garantē, kas šim mērķim faktiski ir izšķiroša nozīme?
- 2) Vai direktīvas 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nosacījums, saskaņā ar kuru “bankrota procedūra vai citas maksātnespējas procedūras [...] atrodas kompetentas valsts iestādes uzraudzībā”, ir izpildīts, ja uzņēmuma (tā daļas) īpašumtiesību nodošana tiek sagatavota *pre-pack* darījumā pirms bankrota pasludināšanas un tiek veikta pēc bankrota pasludināšanas un
 - i) tā ievērošanu pirms bankrota pasludināšanas uzrauga plānotais maksātnespējas administrators un plānotais bankrota lietu tiesnesis, kurus iecēlusi tiesa, bet kuriem nav juridisku pilnvaru,
 - ii) plānotais maksātnespējas administrators saskaņā ar Nīderlandes tiesībām pirms bankrota pasludināšanas ievēro kreditoru kopuma intereses

un citas sociālās intereses, piemēram, interesi saglabāt darba vietas, kas ir jāuzrauga plānotajam bankrota lietu tiesnesim,

iii) plānotā maksātnespējas administratora un plānotā bankrota lietu tiesneša uzdevumi neatšķiras no maksātnespējas administratora un bankrota lietu tiesneša uzdevumiem,

iv) līgums, uz kura pamata tiek nodotas uzņēmuma īpašumtiesības un kurš ir sagatavots *pre-pack* laikā, tiek noslēgts un izpildīts tikai pēc bankrota pasludināšanas,

v) pasludinot bankrotu, tiesa var tikt mudināta iecelt par maksātnespējas administratoru vai bankrota lietu tiesnesi citas personas, nevis plānoto maksātnespējas administratoru vai plānoto bankrota lietu tiesnesi, un

vi) uz maksātnespējas administratoru un bankrota lietu tiesnesi attiecas tādas pašas objektivitātes un neatkarības prasības kā uz maksātnespējas administratoru un bankrota lietu tiesnesi bankrota procedūrā, pirms kuras nav noticis *pre-pack* darījums, un viņiem neatkarīgi no viņu līdzdalības apjoma pirms bankrota procedūras atbilstoši savām juridiskajām pilnvarām ir jāpārbauda, vai pirms bankrota pasludināšanas sagatavotā uzņēmuma (tā daļas) īpašumtiesību nodošana ir kreditoru kopuma interesēs, un – ja viņu atbilde uz šo jautājumu ir noliedzīga – ir jālemj, ka īpašumtiesību nodošana nenotiks, kamēr viņiem joprojām, pamatojoties uz citiem apsvērumiem – piemēram, tāpēc ka to liedz tādas citas sociālās intereses kā nodarbinātības nozīmīgums –, ir tiesības lemt, ka uzņēmuma (tā daļas) īpašumtiesību nodošana, kas sagatavota pirms bankrota pasludināšanas, nenotiks?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes Direktīvas 2001/23/EK (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā 5. panta 1. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Burgerlijk Wetboek (Civillikums): 7:662., 7:663. un 7:666. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Heiploeg* sabiedrību grupu (turpmāk tekstā – “agrākā *Heiploeg*”), kas nodarbojās ar zivju vairumtirdzniecību, veidoja dažādi uzņēmumi. Pēc tam, kad Eiropas Savienība 2013. gada 27. novembrī četriem šīs sabiedrību grupas uzņēmumiem bija uzlikusi naudas sodu 27 082 000 EUR apmērā, tās bankrots bija neizbēgams. Pēc bankrota lielāko daļu no grupas darbībām pārņēma vairāki jaunizveidoti

uzņēmumi, tostarp atbildētājas kasācijas tiesvedībā (*Heiploeg Seafood International BV* un *Heitrans International BV*, turpmāk tekstā – “jaunā *Heiploeg*”). Ievērojama personāla daļa tika atjaunota darbā, taču ar neizdevīgākiem darba nosacījumiem.

- 2 *Heiploeg* uzņēmumu īpašumtiesību nodošana tika sagatavota tā dēvētajā “pre-pack” darījumā. Tā ir procedūra, kas nav reglamentēta normatīvajos vai administratīvajos aktos, kas notiek pirms parādnieka bankrota pasludināšanas un ar kuru tiek sagatavota par maksātnespējīgu pasludināmā uzņēmuma pārdošana, veicot sarunas ar iespējamiem pircējiem. *Pre-pack* darījums atšķiras no citiem pārdošanas darījumiem, kas tiek sagatavoti pirms bankrota pasludināšanas, tādējādi, ka *pre-pack* gadījumā tiesa ieceļ “plānoto maksātnespējas administratoru” un “plānoto bankrota lietu tiesnesi”. Viņu statuss tiesību aktos nav reglamentēts, tāpēc viņiem nav juridisku pilnvaru. Tomēr ir paredzēts, ka vēlāk pasludināma bankrota gadījumā viņi iegūst maksātnespējas administratora un bankrota lietu tiesneša funkcijas. Faktiski viņi veic minētās funkcijas jau iepriekš, līdz ar to uzņēmuma īpašumtiesību nodošana pēc bankrota var notikt ļoti ātri, uzņēmējdarbība nenotiek iespējami īsu laiku un tādējādi tiek garantēti pēc iespējas lielāki ieņēmumi. Turklāt šajā gadījumā ir ticamāk, ka daļu personāla var atjaunot darbā.
- 3 Atbilstoši *Hoge Raad* [Augstākās tiesas] judikatūrai plānotajam maksātnespējas administratoram – tāpat kā vēlāk maksātnespējas administratoram – ir jāievēro kreditoru kopuma intereses, ņemot vērā arī sociālās intereses, tostarp nodarbinātības nozīmīgumu. Plānotais bankrota lietu tiesnesis uzrauga šo procedūru tāpat, kā tas tiek darīts pēc viņa oficiālās iecelšanas. Pēc bankrota saskaņā ar tiesisko regulējumu maksātnespējas administratoram un bankrota lietu tiesnesim ir pilnībā jāpārbauda, vai pirms bankrota pasludināšanas sagatavotā īpašumtiesību nodošana ir kreditoru kopuma interesēs. Ja viņu skatījumā tas tā nav, viņiem ir jālemj, ka šī īpašumtiesību nodošana nevar notikt. Turklāt jebkurā brīdī viņiem ir tiesības citu iemeslu dēļ nolemt, ka pirms bankrota pasludināšanas sagatavota īpašumtiesību nodošana nenotiks, piemēram, ietekmes uz darba vietām dēļ.
- 4 Agrākā *Heiploeg* jau no naudas soda piemērošanas brīža pārbaudīja, vai *pre-pack* darījums varētu būt veiksmīgs. Vispirms lietas dalībnieki tika aicināti iesniegt piedāvājumu, un pēc tam tika uzsāktas turpmākās sarunas ar vienu no trim pretendentiem. Tikai tad – 2014. gada 16. janvārī – *Rechtbank Noord-Nederland* [Ziemeļholandes tiesa] iecēla plānoto maksātnespējas administratoru un plānoto bankrota lietu tiesnesi, lai sagatavotu uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu. 2014. gada 24. janvārī atbildētājas kasācijas tiesvedībā ar sarunu partneriem kā rīkotājdirektoriem tika reģistrētas komercreģistrā. 2014. gada 28. janvārī sekoja bankrots, kas ilga tikai pusi dienas. Nākamās nakts vidū tika parakstīts līgums, kas izraisīja agrākā uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu un ļāva atbildētājam kasācijas tiesvedībā turpināt darbību gandrīz bez pārtraukuma.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 5 Kasācijas sūdzības iesniedzēja kasācijas tiesvedībā apstrīd *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* [Arnemas-Leuwardēnas Apelācijas tiesas] atzinumu, ka agrākajai *Heiploeg* atbilstoši valsts tiesību aktam, ar kuru ir transponēts Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkts, nebija saistoši tās darbinieku darba nosacījumi, kas bija spēkā pirms uzņēmuma īpašumtiesību nodošanas. Minēto tiesību normu varot piemērot tikai tad, ja, pirmkārt, notiek bankrota procedūra, otrkārt, “procedūra, kas sāka nolūkā veikt [...] personas [, kas nodod īpašumtiesības,] aktīvu realizāciju”, un, treškārt, procedūra “atrodas kompetentas valsts iestādes uzraudzībā”. Abi pēdējie nosacījumi *pre-pack* gadījumā neesot izpildīti, jo sarunas notiek bez oficiāli iecelta maksātnespējas administratora un pēc tam uzņēmuma darbība *de facto* tiek turpināta. Tiesa to jau esot apstiprinājusi 2017. gada 22. jūnija spriedumā *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. (C-126/16, EU:C:2017:489).

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 6 Šajā lietā nav strīda par Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkta pirmo nosacījumu. Lietas dalībnieki ir vienprātis par to, ka pret agrāko *Heiploeg* tika uzsākta bankrota procedūra. Turklāt *Gerechtshof* jau ir nospriedusi, ka bankrots ir bijis neizbēgams, kas kasācijas tiesvedībā ir neapstrīdams fakts.
- 7 Par Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu, ka ir jāveic uz aktīvu realizāciju vērsta procedūra, iesniedzējtiesa norāda, ka šajā lietā *pre-pack* mērķis ir bijis iegūt pēc iespējas lielākus ieņēmumus kreditoru kopumam. Plānotie maksātnespējas administratori esot pārbaudījuši, vai vislabākā iespēja to īstenot bija nevis pārdot agrāko *Heiploeg* pa daļām, bet gan nodrošināt īpašumtiesību nodošanu tikai vienam uzņēmumam, kura turpinātība bija garantēta. Turklāt viņi arī esot pārbaudījuši, cik daudz darba vietu varēja saglabāt. Saistībā ar šo īpašumtiesību nodošanu plānoto maksātnespējas administratoru darbībai esot bijusi būtiska nozīme, jo tādējādi uzņēmuma darbība tika pārtraukta ne vairāk kā uz vienu dienu. Tas esot palielinājis ieņēmumus.
- 8 Par nosacījumu, ka likvidācijai ir jānotiek kompetentas valsts iestādes uzraudzībā, iesniedzējtiesa secina, ka plānotajam maksātnespējas administratoram un plānotajam bankrota lietu tiesnesim – kā ir uzsvērusi to iecelējtiesa – bija jāievēro kreditoru kopuma intereses. Kontroles nolūkā esot bijis jāatskaitās publiskos pārskatos. Ja izrādītos, ka rīcība ir bijusi pretēja šim mērķim, bankrota lietu tiesa būtu varējusi lemt iecelt citu maksātnespējas administratoru un citu bankrota lietu tiesnesi. No tā, ka tas nenotika, izrietot, ka kreditoru kopuma intereses bija prioritāras.
- 9 Turklāt, lai gan agrākās *Heiploeg* īpašumtiesību nodošana tika sagatavota *pre-pack* laikā, bankrota pasludināšanas brīdī sarunas vēl nebija pabeigtas. Tas esot noticis tikai nākamajā naktī. Līdz ar to maksātnespējas administratoriem un bankrota lietu tiesnesim, kuri pa to laiku tika iecelti oficiāli, šajā brīdī esot bijis

juridisks pienākums ievērot kreditoru kopuma intereses, un tāpēc viņi drīkstēja nolemt neveikt uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu. Tāpēc, ņemot vērā notikumu attīstību *pre-pack* laikā pirms bankrota pasludināšanas, šajā lietā nezaudētu jēgu uzraudzība, ko veic kompetenta valsts iestāde.

- 10 Iesniedzējtiesa uzsver, ka sprieduma *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. 50. punktā Tiesas izteikumu konteksts ir “iesniedzējtiesai veicot attiecīgu pārbaudi”. No tā iesniedzējtiesa secina, ka tās izskatāmajā lietā ir jāpārbauda, vai runa ir par tādu pašu *pre-pack* darījumu kā spriedumā *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. vai arī par citāda veida *pre-pack*, uz ko šis spriedums neattiecas. Turklāt apsvērumi, kas ietverti iesniedzējtiesas nolēmumā par Nīderlandes bankrota tiesību aktiem, kā arī par *pre-pack* mērķi un vispārējo kārtību, lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c., Tiesai neesot iesniegti pilnībā, līdz ar to Tiesa nevarēja iekļaut šos apsvērumus savā spriedumā. Jautājumā, vai ir piemērojams spriedums *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c., esot svarīgi arī tas, ka šajā lietā sarunas par agrākā uzņēmuma īpašumtiesību nodošanu nav notikušas ar saistītu uzņēmumu. Tomēr tā tas esot bijis lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. Šo iemeslu dēļ varot saprātīgi apšaubīt, vai Tiesas veiktā pārbaude spriedumā lietā *Federatie Nederlandse Vakvereniging* u.c. ir piemērojama arī tādā situācijā kā šajā lietā.